

Въведение: **Здравейте! Днес ще ви представим нашето интервю за самостоятелно учене и неформално учене. Казвам се Сехер Каратепе и ще водя интервюто. Ще ви запознаем с тази вълнуваща тема, като използваме случая с шивашкото ателие към Sozialwerk Dürener Christen. Така че обърнете внимание на интервюто, защото ще ви дадем пример с добро практическо ноу-хау!**

1. **С кого ще се срещнем днес? Може ли да се представите накратко?**

Здравейте, аз съм **Силке Маубах**. Здравейте, аз съм **Линда Баухмюлер**.

2. **Здравей Силке, здравей Линда. Хубаво е, че сте се съгласили да обогатите други хора с вашия практически опит. За да ви опозная по-добре, първо бих искала да знам следното: Каква е вашата роля тук и от колко време работите в Sozialwerk Dürener Christen?**

Силке: Ние сме обучители в шивашкото ателие на Sozialwerk Dürener Christen. Ателието е образователна мярка за млади безработни, без образование и професионална квалификация, а също и за бежанци.

А аз ръководя нашето шивашко ателие от 8 години.

Линда: Да, и аз участвам в него от около 2 години.

3. **И защо изобщо съществува това шивашко ателие, каква функция има в или за Sozialwerk? Би било интересно да споделите нещо за историята или идеята за него!**

Линда: Целта на тази мярка е да подготви нашите участници за възможно чиракуване или работа на първичния пазар на труда.

Идеята за шивашкото ателие се ражда от желанието освен фризьорство, градинарство, боядисване и дърводелство, да се предложи още един занаят, който да се хареса особено на младите жени. По това време шивашкото ателие стартира като предпрофесионална мярка в рамките на така нареченото производствено училище.

4. **Това звучи интересно. А кои са вашите участници, можете ли да опишете вашата целева група? Защо идват или трябва да идват?**

Силке: Нашата целева група са безработни, млади хора в неравностойно положение, напуснали училище и бежанци, които не могат да намерят работа на първичния пазар на труда и които трябва да се справят с проблемни семейни отношения, психологически затруднения, проблеми със зависимостта, дългове, лош опит с насилие и престъпност, езикови бариери и травматични преживявания. Целта е да се стабилизират тези хора и да им се даде възможност да работят редовно. Всичко това се случва в защитена среда. Предлагаме им индивидуална подкрепа.

5. И с какво се отличава тази обучителна мярка или с какво е уникалната?

Линда: Особеното в нашата обучителна мярка е, че предлагаме на участниците индивидуално обучение. Това означава, че разглеждаме първоначалната им ситуация и обмисляме заедно с тях как можем да подкрепим всеки индивид по най-добрия възможен начин по пътя му към по-нататъшно обучение или трудово правоотношение. Няма готови шаблони. В допълнение към нашето шивашко ателие участниците могат да изпробват други занаяти, да участват в образователни проекти чрез експериментален практически опит, като готварски курсове и т.н., и да получат своето свидетелство за завършено средно образование. Има и стажове във фирми за професионално ориентиране.

Нашето шивашко ателие се отличава с това, че работим преди всичко творчески. Нашите участници се учат как сами да създават нещо стойностно. Нашата работа им дава усещане за постижение, което може да засили самочувствието им. Те чувстват, че могат да променят нещата.

6. О, това наистина звучи специално и отнасящо се до всеки отделен участник! Добре, нека бъдем малко по-конкретни. Каква е образователната мисия на шивашкото ателие по отношение на неговата структура или принципи?

Силке: Шивашкото ателие не е зона за обучение. Но ние се опитваме да създадем реален процес, който е близо до работеща фирма. Това е мярка, ориентирана към работата.

Нашата образователна мисия е преди всичко да преподаваме и развиваме умения и ключови квалификации, които ще позволят на участниците да започнат обучение или нормална работа на по-късен етап. Учим ги на ценности като точност, надеждност, честност. Ние учим на маниери, придружаваме и подкрепяме в ежедневието около действителната заетост и по този начин се опитваме да стабилизираме житейската ситуация на нашите участници. Така че не става въпрос основно за преподаване на определени техники, а за стабилизиране и структуриране на житейската ситуация и преподаване на необходимите меки умения.

7. Разбирам. Тогава, следвайки това, за мен възниква въпросът: Как тази образователна мисия се различава от формалната образователна пътека?

Линда: Разликата е главно в много по-индивидуалния подход, като се вземат предвид множеството бариери при назначаването, с които участниците трябва да се справят. Нашата работа е относително свободна. Участниците също могат да дадат своя собствена идея. Те не трябва да държат изпит.

Както казах, освен преподаването на умения за шиене, става въпрос главно за преподаване на умения на психосоциално ниво, които позволяват на хората да започнат обучение или работа.

8. *Висока претенция, струва ми се, или сложна. Сега бих искала да премина към дефиниционното ниво на нашата тема. Но отново във връзка с практическия опит. Както често установяваме, теорията често се разминава с реалността на практиката. И така: Какво свързвате с термина неформално обучение?*

Силке: Неформалното учене за нас в нашето шивашко ателие означава по-скоро свободно учене, т.е. учене не по фиксирана учебна програма, както се прави във формален учебен процес, а по динамичен начин. Въпреки това, това е съзнателно контролиран процес, който обаче винаги се пренастройва според текущите изисквания.

9. А какво означава неформалното учене за вас?

Линда: Неформалното учене се случва по-скоро инцидентно в хода на работния процес и се отнася главно до усвояването на необходимите меки умения като точност и способност да структурирате живота си, също откриването на собствените творчески способности и развитието на сръчност и умение за творческа работа по време на работния процес. Неформалното обучение ме съпътства през целия ми живот и се случва благодарение на моята собствена мотивация.

Лично за мен неформалното учене по време на работа означава преди всичко разширяване на познанията ми за човешката природа и придобиване на повече увереност в справянето с голямо разнообразие от хора и ситуации.

10. *Дотук добре... И така, до каква степен се провежда неформално и самостоятелно учене? Или до каква степен даден образователен цикъл се изпълнява или прилага неформално?*

Силке: Изпълнението на нашата образователна мисия се осъществява чрез екипна и проектна работа в спокойна атмосфера. Например, показваме на участниците как да ушийт нова чанта от стари дънки. Освен това оставяме идеите на участниците да се включат и след това ги оставяме да продължат да работят самостоятелно, като винаги сме там, за да ги подкрепим. По този начин се развива не само неформалното, но и самостоятелното обучение. Например, те научават не само необходимите стъпки за шиене, но и как да се структурират самостоятелно и да развиват свои собствени творчески идеи. Това от своя страна насърчава тяхното самочувствие.

11. *Мисля, че този подход е доста благоприятен за приучаване на определено поведение. Имате ли нещо като насока или какво търсите, когато става въпрос за подготовка на участниците в обучението?*

Линда: Най-важното нещо за нас е, че се отнасяме към нашите участници с уважение и признателност. Често те страдат от несигурност, която ние се опитваме да облекчим. В следващата стъпка разглеждаме как можем да ги подкрепим в развиването и разширяването на умения, които им позволяват да оформят живота си независимо и да ги подготвят за професионалния свят на труда. Преподаването на техники за шиене е по-скоро „средство за постигане на цел“, отколкото действителната цел. Чрез изучаване на творчески техники участниците постепенно се научават как да работят на редовна работа.

За нас фокусът е върху заедността, стабилизирането и насърчаването на всеки индивид.

Стараем се да достигнем до участниците, като винаги се посвещаваме на нови творчески проекти, за да ги мотивираме трайно.

12. *Намирам за наистина ценно, че придавате толкова голямо значение на креативността. Това е важно усилие и хубав стремеж от ваша страна. Как комуникирате или проектирате устойчиви мерки и има ли някакъв мултипрофесионален екип, който работи заедно или как възникват процесите на оптимизация по отношение на мисията на неформалното образование в шивашкото ателие?*

Силке: Работим в екип от двама обучители, както и няколко педагози и психолози, които съпътстват участниците в нашата мярка. Всички сме в постоянен обмен относно работата с участниците.

Ние предаваме устойчивост по-специално чрез нашите творчески проекти. Показваме на участниците как да правят нови от стари неща и как да създават нови продукти с малко ресурси. Съзнателният подход към нашата околна среда се предава не само пряко и неформално, но и косвено или неофициално чрез работа по проекти за рециклиране, внимателно използване на нашите инструменти и икономично използване на материалите, както говорене за смисъла и важността на такива мерки.

13. *Разбирам. Тук бих искала да се спра на вас като на професионалисти: Как изглежда един типичен работен ден за вас? Как се подготвяте, за да можете да „изпълнявате задачите си“? Или казано по друг начин: Как се справяте с „учебната задача за деня“?*

Линда: Един типичен ден изглежда така: първо проверяваме кой присъства. След това провеждаме кратки сутрешни разговори и след това си разпределяме работата.

За новите участници има ръководство, което включва първите стъпки в шиенето. Те са напътствани внимателно в началото. С нарастването на уменията участниците могат да работят по-самостоятелно и да се подкрепят взаимно. В началото на деня ние гледаме върху кои поръчки трябва да се работи първо и кои продукти трябва да бъдат произведени за продажба. В зависимост от техните умения и състояние, разпределяме съответните задачи на участниците. Стараем се да избягваме монотонността, така че те да се запознаят с различни творчески проекти, да усвоят различни творчески умения и техники. Тъй като винаги отговаряме индивидуално на текущата ситуация на нашите участници, дневният график не винаги може да бъде напълно планиран.

14. *Това е убедително за мен. Вече стана ясно, че мярката е много индивидуална. Смятате ли, че формалното обучение има известно предимство пред неформалния подход и се приема по-сериозно в някои отношения? Или смятате, че е съвсем различно, какво показва вашият професионален опит?*

Силке: Формалното образование определено се цени повече. Въпреки това, то има недостатъка, че процесът на обучение е по-твърд и по-малко ориентиран към индивида. Пътеката на неформалното образование е по-индивидуална и предлага повече

възможности за развитие на отделните участници, следователно е идеална за нашата целева група. Въпреки това е и по-малко планируемо.

15. *Разбирам.* Според вас трябва ли да има повече отворени възможности за свобода при планиране на неформалното обучение, за да се оптимизира то? Как би могла да изглежда една идеална структура, конкретно тук в шивашкото ателие?

Линда: Понякога е трудно да се обърне еднакво внимание на всички участници, ако групата е много смесена и участниците се нуждаят от различна подкрепа. Тогава може да бъде трудно да се намери правилната задача за всички и да се направи разбираема. Например, ако един участник е много нестабилен и може да изпълни само по-малко взискателна задача, той се нуждае от много почивки, докато другите са помолени да се придържат към определеното време за почивка и изпълнение на сложни задачи. Това може да доведе до неразположение и да затрудни работата в екип и целенасочеността. То изисква понякога повече време, пространство и персонал. Като правило обаче, може да се усвои добре.

16. *Разбираемо...* За кои конкретни учебни цели мисията на неформалното обучение се проваля (или търпи критика) и защо?

Силке: резултатите от неформалното обучение са от решаващо значение, когато става въпрос за спазване на строги спецификации, като например изработка на шивашка част под натиска на времето. Когато става въпрос за работа под напрежение, може да има проблеми, тъй като нашите участници често не са толкова издръжливи поради техния произход.

17. И какво работи особено добре и е от полза за нашата трудна група участници?

Линда: Това, което е от полза за нашата група участници, е топлата и открита атмосфера, към която винаги се стремим и сравнително свободният режим на работа. Това кара участниците да се чувстват приети и до известна степен защитени. Те могат открито да изпробват нещата в тази рамка без страх от провал и отхвърляне.

18. *Сега нещо по-подробно!* Можете ли да споделите казус с участник за това, което бихте класифицирали като кризисен момент? И как се справихте?

Силке: Може да се случи участниците да откажат да сътрудничат или да покажат много слаба мотивация, въпреки всички опити да бъдат мотивирани и да се достигне до тях. След това решаваме как да се справим със ситуацията. Понякога помага да говорят, когато нещо им тежи. Понякога е необходимо малко повече подтикване, като се посочва важноста на тяхното сътрудничество. Ако сме загрижени за здравето им, се свързваме с педагозите/психолозите в екипа, за да ни окажат подкрепа в грижите за тях.

Подобна е ситуацията, когато участниците действат агресивно, което не се случва често. В този случай първо трябва да се успокои ситуацията, като се отстранят участниците в конфликта и се създаде дистанция. След това инцидентът се обсъжда и се търсят решения.

19. *Сега е интересно да се разбере и следното: Предизвикателство ли е за вас лично да реализирате неформално образование тук, в шивашкото ателие и какви ресурси, практики или възможности, ще са необходими, за да ви подкрепят по-добре като професионалисти в социалния сектор? Какво бихте искали да видите в бъдеще?*

Линда: Би било желателно да имаме повече разбиране за смисъла на нашата работа и понякога повече ресурси (персонал, време, пространство), както вече беше споменато, за да можем да се грижим по-добре за отделните участници.

20. *Благодаря за честността! Има ли конкретен случай в професионалния ви опит досега, когато сте били положително и емоционално завладени от успеха в обучението на участник? За какво се сещате?*

Силке: За мен лично случаят на една участничка беше много ценен. В началото на мярката тя беше много интровертна, срамежлива, нямаше мотивация и беше доста пренебрежителна, но на края си тръгна със самочувствие и с поставена цел за следващите две години. Благодарни ми с много хубава картичка и цветя. Днес, въпреки че има бебе, учи за гериатрична медицинска сестра.

Линда: Винаги ми е приятно да виждам как участниците се развиват с времето, как се отварят и придобиват увереност. Способността и възможността да се доверяват е важен опит за тях. И за нас е много възнаграждаваща задача да можем да ги съпровождаме по пътя им и заедно с тях да създаваме перспективи.

21. *Това са хубави примери... Има ли моменти, когато участниците откриват своя собствен, по-нататъшен потенциал извън себе си и какви примери могат да бъдат дадени за това неформално обучение?*

Силке: Винаги може да се наблюдава как с времето участниците стават по-уверени, независими и креативни. Това не е нещо, което може да бъде фиксирано в определен момент, а по-скоро е непрекъснат процес. Понякога има неуспехи, т.е. участниците отново се влошават. Тогава е важно да не се отказвате, да сте до тях и да ги поддържате отново. В дългосрочен план обикновено винаги може да се наблюдава положително развитие.

Хубав пример за много положително развитие е нашата участничка Мелани, която в началото не искаше да дойде, а след това се разви чудесно. Днес тя е много по-уверена, независима и смела. Тя развива свои творчески идеи и е намерила нова смелост да продължи да следва професионалния си път.

Можем да ги запитаем сами:

„Мелани, какво беше за теб да дойдеш в шивашкото ателие в началото?“

Мелани: „Несвикнала. В началото не исках да оставам. Всъщност останах само защото се притеснявах от санкции, но след това ми хареса и продължих.“

Силке: „И какво е за теб сега? Какво те накара да решиш може би дори да вземеш дипломата си за средно образование?“

Мелани: „Работата ме направи по-независима и ми даде нови идеи. Освен това мога да използвам наученото тук, у дома. Работата също ме накара да осъзная, че мога и искам да правя много повече.“

22. Благодаря ви за приноса Мелани. Наистина сме щастливи да научим, че има участници, които също могат да възприемат и забележат положително развитие у себе си! **И сега последният въпрос в днешната поредица от въпроси: Поглеждайки назад, какво взехте със себе си, какво особено ви повлия като обучители напоследък по пътя към изпълнението на специална образователна мисия?**

Линда: Важно е да си търпелив. Много участници се нуждаят от време. Струва си да инвестираме в такова, за да могат те да изградят нещо с нашата подкрепа, защото всеки човек заслужава да бъде оценен.

Силке: Времето на епидемията от Corona вирус беше трудно. Личният контакт е много важен за нас.

Опитахме се да ангажираме участниците със задачи вкъщи, тъй като не ни беше позволено да работим с групите. Не винаги беше лесно да организираме това по смислен начин, но се справихме сравнително добре и не загубихме връзката с участниците.

Сехер: Благодаря ви много за вашите честни, ценни и особено обогатяващи отговори и за това, че споделихте и отделихте време, за да помогнете на потенциални бенефициенти и хора, които са нетърпеливи да учат!

Силке: Благодаря ти.

Линда: Благодаря и на теб.